

ถอดบทเรียนการทำงานเกี่ยวกับกระบวนการผลักดันบุคคลผู้มีปัญหาทางด้านสถานะในตำบลท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก : กรณี น้องอัน

หมายเหตุ * ผู้เขียนของสงวนชื่อที่อยู่ของผู้รับการช่วยเหลือตาม พรบ. คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560

บทนำ

กรณีของน้องอัน ผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตำบลท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ผู้ใหญ่บ้าน แจ้งปัญหาทางด้านสถานะของ เด็กชายอัน จนกระทั่งต้นปี พ.ศ. 2561 ได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย จนทำให้การผลักดันให้มีการติดตามสืบหาญาติ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในกระบวนการตรวจสอบ DNA ซึ่งตลอดระยะเวลา 2 ปี ผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ที่ติดต่อกับครอบครัวเป็นหลักต้องเผชิญกับปัญหาหลายครั้งและหลายครั้งที่คิดว่าเรื่องนี้จะต้องจบเหมือนเรื่องอื่น ๆ ในการติดต่อกับการทำงานภาครัฐ คือมีความล่าช้าและเมื่อเรื่องซาลงไปผู้คนก็จะลืมกันไปเอง อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังมีความหวังและจะดื้อดึงทำมันไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งวันหนึ่งอาจารย์พันทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านบุคคลผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ ประกอบความชำนาญในการตีความข้อกฎหมายและประสบการณ์การทำงานในพื้นที่แทบจะทุกพื้นที่ของประเทศไทย ได้สละเวลามาช่วยเหลือเรื่องของอันและบุคคลอื่นในจังหวัดพิษณุโลก ทำให้ได้รับคำแนะนำว่าควรจะมีการถอดบทเรียน และสามารถเผยแพร่แนวทางการทำงานที่จะทำให้บรรลุซึ่งเป้าหมาย

ระหว่างกระบวนการทำงานในการผลักดันดังกล่าว ค้นพบกระบวนการที่เห็นสมควรที่จะบันทึกไว้ เพื่อเป็นบทเรียนให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลักดันด้านการได้สัญชาติ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานไม่แสวงผลกำไร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจารย์พันทิพย์ สายสุนทร ได้เล็งเห็นความสำคัญและกระตุ้นให้ผู้เขียนเห็นความสำคัญของบทเรียนคิดว่าอาจารย์คงอยากจะทำให้มันเป็นมากกว่างานเขียนเพื่อที่จะบันทึกเรื่องราว แต่จะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือครั้งต่อ ๆ ไปโดยไม่ต้องไปตั้งต้นใหม่ สามารถทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเตรียมตัวจากบทเรียนดังกล่าวนี้

ดังนั้น ในการถอดบทเรียนครั้งนี้จึงเป็นการถอดบทเรียนระหว่างการทำงาน เนื่องจากกรณีของน้องอันยังไม่ได้รับสัญชาติ อยู่ในระหว่างการรอฟังผลการตรวจหาสารพันธุกรรม อย่างไรก็ตาม นี่เป็นครั้งแรกของข้าพเจ้าที่ทำการถอดบทเรียน อาศัยอ่านตามเว็บไซต์ว่ามีกระบวนการอย่างไร และนำมาประติดประต่อเรื่องราวข้อผิดพลาดที่ผู้เขียนไม่ได้ทำและเห็นควรว่าควรจะทำ แต่ก็คงไม่สำคัญเท่าวัตถุประสงค์ของการทำการถอดบทเรียนอย่างที่ได้ชี้แจงในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำงานเกี่ยวกับผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ

วิธีการ

การถอดบทเรียนนี้เป็นการถอดบทเรียนระหว่างการทำงาน ซึ่งกรณีศึกษาที่ใช้ในการถอดบทเรียนครั้งนี้ก็ต้องมีการผลักดันให้ถึงที่สุดในด้านต่าง ๆ เนื้อหาในบทเรียน เป็นเรื่องเล่าโดยมีองค์ประกอบของ

- 1) เนื้อหาการทำงานโดยย่อ เฉพาะในมุมมองของกลุ่มทำงาน “กินข้าวเล่าเรื่อง” ที่เกิดขึ้นและสัมผัสโดยผู้เขียน
- 2) บทเรียนที่ได้รับ โดยนำเสนอเป็นขั้นตอนการทำงาน หลักและแนวทางในการทำงานในกลุ่มอื่น ๆ หรือคนที่จะสามารถนำไปใช้ได้ต้องทำอะไรบ้าง

บทเรียน

เรื่องราวการทำงานโดยย่อจากกรณีศึกษาอันในมุมมองกลุ่มกินข้าวเล่าเรื่อง ตำบลท่าโพธิ์ อ.เมือง จ.พิษณุโลก

กรณีเรื่องราวของเด็กชายอัน ได้รับแจ้งจากผู้ใหญ่บ้าน ตำบลท่าโพธิ์ เรื่องเด็กไม่มีบัตรประชาชน ให้ทำงานสวัสดิการ อบต. ช่วยดำเนินการ ทางงานสวัสดิการ อบต. ท่าโพธิ์ ได้นำเข้ามาเล่ากันในวงกินข้าวเล่าเรื่อง ซึ่งเป็นวงการทำงานที่มากินข้าวและพูดคุยกันเรื่องปัญหาทางด้านความมีสุขภาวะที่ดีของคนในท่าโพธิ์ ซึ่งประกอบด้วย คนจาก พม. พิษณุโลก งานสวัสดิการ ต.ท่าโพธิ์ มูลนิธิศูนย์วิจัยและติดตามความเป็นธรรมทางสุขภาพ งานศิษย์เก่าสัมพันธ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่ตามโอกาส หลังการประชุม คนในวงได้ลงพื้นที่สอบถามเรื่องราว ประมาณ 2 ครั้ง ทางคนในวงทำงานกินข้าวเล่าเรื่องได้พากันไปสืบหาข้อมูลที่เป็นทั้งพยานเจ้าหน้าที่งานสวัสดิการ อบต. สละเวลาออกตามหาญาติและผู้เกี่ยวข้องกับการรู้เห็นการเกิด การอยู่อาศัยในประเทศไทยของน้องอัน โดยไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายสัญญาใด ๆ เวลาผ่านไปนานก็ปรากฏว่าได้พยานการรู้เห็นการอยู่อาศัยมาและทำการสอบถามเพื่อจะเป็นประโยชน์ รวบรวมหลักฐาน แต่ทางผู้เขียนก็รู้สึกว่าคุณสมบัติที่ได้มาแม้จะมีประโยชน์มากแต่ก็ไม่ได้ช่วยมากนัก เพราะสาวไปถึงญาติของน้องอันไม่ได้ แต่ก็รู้แค่เพียงว่า ต้องรวบรวมข้อมูลให้ได้มากที่สุดส่งอำเภอเมืองพิษณุโลก ภายหลังจากการส่งไปเรื่องเงียบหายเพราะไม่รู้จะไปสืบหาญาติ และติดต่อของผู้รู้เห็นได้ที่ไหน มีการประชุมครั้งหนึ่ง คุณกัญญธัญญา ภูสวาสดี ได้ลงไปพื้นที่และมอบเงินสงเคราะห์ครอบครัว จาก พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ครั้งนั้น คุณกัญญธัญญา ภูสวาสดี ได้พา อาจารย์กิตติวรญา รัตนมณี ลงมาด้วย ผู้เขียน พร้อมกับเจ้าหน้าที่ นักวิชาการชุมชน หัวหน้ากองสวัสดิการ อบต. ท่าโพธิ์ ได้ร่วมกันลงไปเยี่ยมบ้านลุงวีระซึ่งเป็นผู้รับเลี้ยงอันตามคำบอกเล่าว่า มารดาอันได้มาจ้างเลี้ยงและขาดการติดต่อไป อาจารย์กิตติวรญา ได้ทำการสอบถามข้อมูล นั้นเป็นครั้งแรกที่ผู้เขียนได้เห็นการทำงานของนักกฎหมาย แต่ก็ยังไม่เข้าใจ

อะไรเลย อาจารย์กิตติวรญา พร้อมกับคุณกัญฐญา นำลุงวีระไปแจ้งความเรื่องน้องอัน เบื้องต้นอาจารย์กิตติวรญาได้แจ้งกระบวนการคร่าว ๆ เวลาผ่านไปนานหลายเดือน ทางทีมได้ประสานกับอ.กิตติวรญาเป็นช่วง ๆ เพื่อสอบถามความก้าวหน้า ประกอบกับได้พยายามเรียนเรื่องนี้ให้กับนายอำเภอได้ทราบ ผ่านนายก อบต. ท่าโพธิ์ อย่างไรก็ตามเรื่องก็ยังไม่คืบหน้าจนกระทั่งมีจดหมายตอบกลับมาจากสำนักทะเบียนกลางเรื่องเกณฑ์คนที่จะได้สัญชาติไทย ซึ่งทางทีมคิดว่าคงจะต้องหาทางอื่นด้วยการรับเป็นบุตรบุญธรรมซึ่งก็ไม่มีความรู้ด้านนั้นอีก ภายหลังจากนั้นไม่นาน อาจารย์กิตติวรญาและอาจารย์พันทิพย์ ได้เปิดกว้างห้องเรียนให้กับนิสิตคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ด้วยการนำนักเรียนไปเรียนรู้กับกรณีศึกษาและสถานที่ที่เกิดขึ้นจริง ให้วิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง จึงนำไปสู่การเยี่ยมชมการทำงานของนายอำเภอเมืองพิษณุโลก ของนิสิต ชั้นปีที่ 4 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรซึ่งผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าไปร่วม เนื่องจากเรื่องราวของ น้องอันได้เป็นส่วนหนึ่งของกรณีศึกษานั้น ภายหลังจากนั้นไม่นาน ทางอำเภอดำเนินการสืบหาญาติของน้องอันจนพบ ทั้งที่ก่อนหน้านี้ทางกลุ่มกินข้าวเล่าเรื่องก็ได้มีการขอค้นรายชื่อหนึ่งครั้ง และข้าพเจ้าได้เข้าไปค้นตามคำแนะนำของอาจารย์พันทิพย์อีก หนึ่งครั้ง ซึ่งก็ไม่พบ จนทางอำเภอได้ทำการสืบค้นเองจนพบญาติและนำไปสู่การตรวจสอบพันธุกรรม

ตลอดระยะเวลา 2 ปี ของการพยายามให้น้องอันได้มีบัตรประชาชนของกลุ่มกินข้าวเล่าเรื่องของตำบลท่าโพธิ์ จะพบว่า การทำงานไม่ได้เป็นระบบพยายามอาศัยกลไกของภาครัฐและรอเพียงอย่างเดียว เพราะคิดว่าไม่มีความรู้เพียงพอ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เริ่มต้นได้ไม่ดี หลังจากการเยี่ยมชมนายอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ท่านได้ให้ความสำคัญกับกรณีนี้เป็นพิเศษ ทางอำเภอได้สืบค้นประวัติของผู้มีชื่อใกล้เคียง หรือชื่อที่ปรากฏเป็นพยานรู้เห็น การเลี้ยงดูของอันทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การค้นหาญาติและออกตามหาญาติ ซึ่งก็ค้นพบญาติและนำรูปถ่ายของแม่ของน้องอันมายืนยันกับลุงวีระและป้าสงวนพยานมาให้ลุงวีระดูเพื่อยืนยันว่าใช่คนที่ลุงวีระรู้จัก ซึ่งลุงวีระก็จำได้เมื่อเห็นรูป จนนำไปสู่การตรวจสอบพันธุกรรม

กระบวนการถอดบทเรียนนี้นำเสนอเป็นองค์ประกอบของการทำงาน ซึ่งอาจจะแตกต่างจากการถอดบทเรียนโดยทั่วไป เนื่องจากผู้เขียนไม่มีประสบการณ์ด้านการถอดบทเรียนเลย ผู้เขียนได้แยกองค์ประกอบของหลักการทำงานและวิธีการทำงานออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคนทำงาน หลักการทำงาน และกระบวนการทำงาน ที่คิดว่ามีส่วนในความสำเร็จของการตามหาญาติของน้องอัน

บทเรียนจากการทำงาน

หลังจากการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านลุงวีระและป้าจำรัสผ่านไป ด้วยคำแนะนำของอาจารย์พันทิพย์ จึงได้มีการถอดบทเรียนบทนี้ ผู้เขียนก็คาดหวังว่าตัวเองจะได้นำไปใช้กับทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องผู้มีปัญหาทางด้านสถานะการบริการจัดการ Case ที่มีในมือ การทำงานกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อยกระดับสภาวะของ Case ดีขึ้น สามารถ

เข้าถึงสภาวะที่ดีได้ โดยบทเรียนนี้ได้แบ่งเป็นองค์ประกอบหลัก 3 อย่าง คือ กลุ่มคนทำงาน หลักการทำงาน และ กระบวนการทำงานโดยอธิบายในรายละเอียดดังนี้

กลุ่มคนทำงาน

กลุ่มคนทำงานในที่นี้ประกอบด้วย 3 กลุ่มหลัก คือ

1. กลุ่มคนที่เป็นผู้ผลักดัน
 - a. คนดำเนินการหลัก ซึ่งจะต้องรับผิดชอบทั้งการติดต่อหน่วยงานราชการ การติดต่อกับผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ ทำหน้าที่เป็นตัวกลาง ต้องคอยเชื่อมโยงการทำงาน การลงพื้นที่เก็บข้อมูล การพาผู้มีปัญหาทางด้านสถานะไปติดต่อกับหน่วยงานราชการ หรือในที่นี้อาจจะเป็นตัวผู้มีปัญหาทางด้านสถานะเอง
2. กลุ่มคนที่คอยสนับสนุน
 - a. กลุ่มผู้สนับสนุน เนื่องด้วยการทำงานกับบุคคลไร้สัญชาติต้องมีประเด็นเกี่ยวข้องกับกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้อง รวมทั้งการทำงานกับเจ้าหน้าที่รัฐ การที่มีบุคคลที่เชี่ยวชาญกฎหมายและมีความชำนาญในด้านนี้จึงเป็นเรื่องจำเป็น กลุ่มคนในกลุ่มที่ 2 จึงคอยให้คำปรึกษาเมื่อกลุ่มผู้ผลักดันเผชิญกับปัญหาที่หาทางแก้ไขได้ลำบาก เช่น กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ กลุ่มคนทำงานเพื่อสังคม มูลนิธิฯ เจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ
3. กลุ่มผู้ปฏิบัติงานและเจ้าหน้าที่รัฐ
 - a. การผลักดันให้ได้สัญชาติ ต้องใช้การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เช่น การสืบเสาะหาตัวบุคคล ซึ่งเป็นญาติ ไม่ว่าจะเป็นนายทะเบียน เจ้าหน้าที่กักกัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกกรณี กลุ่มคนเหล่านี้ มีบทบาทสำคัญเพราะมีความเชี่ยวชาญในงานและรู้เข้าใจลักษณะของข้อมูลมากกว่า

หลักการทำงาน

หลักการทำงานด้านการผลักดันกรณีบุคคลไร้สัญชาติ บุคคลในกลุ่ม (1) ซึ่งเป็นเรียวแรงหลักในการพบปะกับผู้ต้องการความช่วยเหลือ ควรจะต้องมีหลักการทำงานที่ระบุได้ชัดเจน จึงระบุเป็นหลักการดังนี้

1. ยึดหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก
2. ยึดการสร้างเครือข่ายเพื่อลดอุปสรรคทางการทำงาน
3. การทำงานแบบกตัญญูไม่ปล่อยและสม่ำเสมอ

กระบวนการทำงาน

กระบวนการทำงานนั้นสืบเนื่องมาจากหลักของการทำงาน ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงกระบวนการทำงานเกี่ยวกับการผลักดันผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ

1. ต้องรู้หลักการและกฎหมายก่อน

ในที่นี้จะกล่าวถึงกลุ่มผู้ผลักดัน (1) หรือ เจ้าตัวผู้เป็นผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ สิ่งที่ต้องทำคือ ต้องรู้ว่าเรามีสิทธิที่จะได้สัญชาติไทยหรือไม่ การจะรู้ได้ว่ามีสิทธิที่จะได้สัญชาติไทย ต้องศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักการที่เกี่ยวข้องที่สำคัญดัง (Stateless4child.net, n.d.) ต่อไปนี้¹

1.1 กฎหมายสัญชาติ

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2555

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

1.2 กฎหมายทะเบียนราษฎร

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534

1.3 กฎหมายคนเข้าเมือง

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

1.4 กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าว

พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2551

1.5 ระเบียบ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยออกนอกเขตควบคุมเป็นการชั่วคราว เพื่อเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2553

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย พ.ศ. 2551

¹ข้อควรระวัง : เนื้อหาของกฎหมายและหนังสือราชการมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยเพื่อให้ทันกาลและเหมาะสมกับบริบท นอกจากจะอ่านเนื้อหาตามที่ปรากฏนี้แล้ว ควรตรวจสอบความเป็นปัจจุบันของตัวบทกฎหมายด้วย ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงมามากแต่ก็ไม่ได้เปลี่ยนเนื้อหาไปทั้งหมด เปลี่ยนเพียงมาตราที่จำเป็นและเกี่ยวข้องเท่านั้น

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. 2543

ระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535

1.6 หนังสือสั่งการ

การสั่งให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติ ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป และการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 544/2552 เรื่อง การมอบหมายการอนุญาตให้คนต่างด้าวออกนอกพื้นที่ควบคุมได้และเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้เป็นการชั่วคราวของคนต่างด้าวตามข้อ 5 และข้อ 8 แห่งประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เพื่อรอการส่งกลับและกำหนดเขตพื้นที่ควบคุมลงวันที่ 1 ตุลาคม 2552

แนวทางปฏิบัติในการให้สัญชาติไทย และการให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแก่กลุ่มเป้าหมายตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553 การสำรวจและจัดทำทะเบียนสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน กลุ่มบุคคลไร้รากเหง้า

การสำรวจจัดทำทะเบียนตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล (กลุ่มเด็กและบุคคลที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2554)

การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อรองรับกลุ่มบุคคล(เด็ก) ที่ต้องมีบัตรตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2554

การดำเนินการให้สัญชาติไทย และการให้สถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553 ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการจัดพิมพ์ลายนิ้วมือของผู้ยื่นคำขอมีสถานะคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย และขอมีสัญชาติไทยแก่กลุ่มเป้าหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2553

1.7 กฎกระทรวง

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งการเกิดหรือการตาย ต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่อื่น พ.ศ. 2551

กำหนดวิธีการและค่าธรรมเนียมคำขอพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยของผู้เกิดเพื่อการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด พ.ศ. 2553

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการพิสูจน์สถานะการเกิดและสัญชาติของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน หรือเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการีทอดทิ้ง พ.ศ.2551

กำหนดให้คนต่างด้าวปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2548

1.8 ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง การสั่งให้บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย ที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไปและการให้สัญชาติไทยเป็นการเฉพาะราย ประกาศกระทรวงมหาดไทยออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ.2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2551

เนื้อหาทั้งหมด 8 ข้อ มีความสำคัญและได้เรียนรู้หลังจากที่ทำงานไปแล้วว่าต้องศึกษาอะไรบ้าง ก่อนที่จะทำงานเกี่ยวกับบุคคลผู้มีปัญหาสถานะ เพื่อไม่ให้ผู้ที่มาเรียนรู้ที่หลังไม่เสียเวลาศึกษามากจึงได้รวบรวมข้อมูลที่จำเป็น

การศึกษาเนื้อหาทางกฎหมายจะทำให้เราทราบว่า:

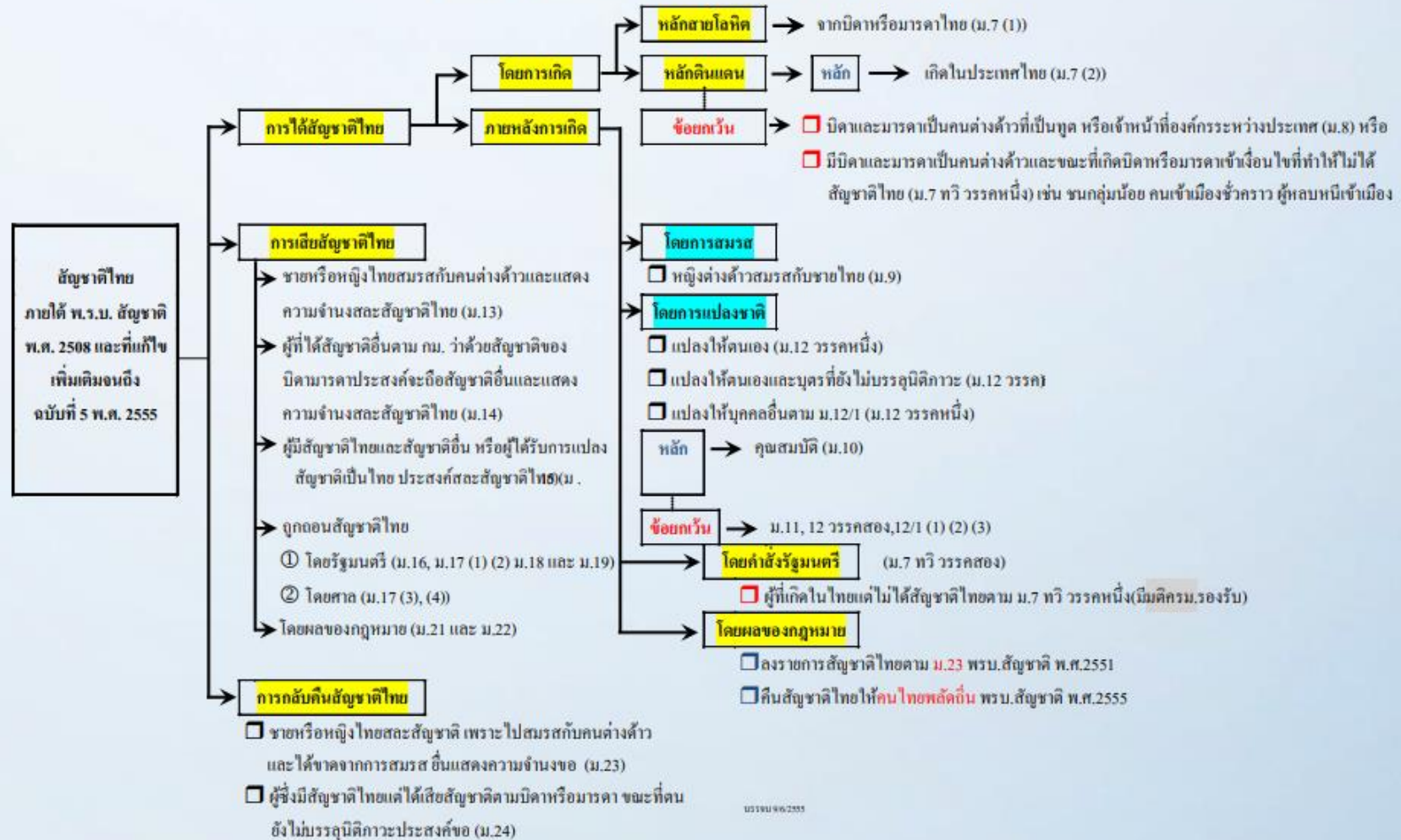
- สภาพปัญหาของเราคืออะไร สถานะของผู้มีปัญหาด้านสถานะเป็นเช่นไร?
- แล้วกฎระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างไร?
- ขั้นตอนกระบวนการทำงาน หรือขั้นตอนการติดต่อหน่วยงานราชการเป็นอย่างไร?
- เราจะทำงานยากให้เป็นงานง่าย จัดลำดับความสำคัญ ได้อย่างไร?

สิ่งสำคัญคือ การทำการสรุปความเข้าใจกระบวนการได้สัญชาติ วิธีการพิสูจน์สัญชาติ การทำงานของเจ้าหน้าที่

2. ต้องรู้กระบวนการทำงาน

การรู้กระบวนการทำงานเป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาข้อกฎหมาย จะทำให้เราทราบว่า นี่เป็นหน้าที่ของใคร ต้องไปติดต่อหน่วยงานใด ทำให้รู้ระยะเวลาในการทำความเข้าใจกระบวนการทำงานของเรา และเจ้าหน้าที่ของรัฐลงไปมาก ผมได้รวบรวมข้อสรุปวิธีทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการได้สัญชาติที่มีเนื้อหาสำคัญไว้ดังภาพ (บรรจบ, 2555) ต่อไปนี้

แผนผังแสดงการได้สัญชาติไทย การเสียสัญชาติไทย และการกลับคืนสัญชาติไทย
ตาม พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2555



เมื่อเราทราบข้อสรุปและวิธีการทำงานที่จะได้สัญญาดีหรือไม่ อย่างไรแล้ว ต้องลงพื้นที่เพื่อสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ เพื่อทราบปัญหาและข้อเท็จจริง

นอกจากนี้ ในเวทีเสวนา ฯ การจัดการปัญหาความไร้รากเหง้าในทางปฏิบัติในประเทศไทย ที่คณะนิติศาสตร์ ในวันที่ 2 มีนาคม 2561 อาจารย์วินัส สีสุข ผู้เชี่ยวชาญงานทะเบียนจากกรมการปกครอง ได้จัดทำสรุปเกี่ยวกับการวิเคราะห์สัญญาดีเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ปรากฏเนื้อหาในภาคผนวก ไว้ดังนี้ (คลินิกกฎหมายสัญญาดีกรมการปกครอง, n.d.)

- ตารางแสดงคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ
- ตารางวินิจฉัยสัญชาติของบุตรที่เกิดจากบิดาไทย มารดาต่างด้าว
- ตารางวินิจฉัยสัญชาติของบุตรที่เกิดจากมารดาไทย บิดาต่างด้าว
- ตารางวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลที่เกิดในประเทศไทยโดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว
- ตารางการวิเคราะห์สัญญาดีเบื้องต้น1
- ตารางการวิเคราะห์สัญญาดีเบื้องต้น2

3. ต้องรู้รายละเอียดกรณีผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ

การรู้รายละเอียดปัญหาของผู้มีปัญหาด้านสถานะ กำหนดมาจากรายละเอียดที่จำเป็นต้องใช้จากการรู้เนื้อหาสำคัญที่เกี่ยวข้องทางกฎหมาย (ข้อ 1) และนำมากำหนดวิธีการทำงาน (ข้อ 2) ทำให้เรารู้ว่าเราจะต้องใช้เอกสารหลักฐานประเภทใด ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอะไร?

ตัวอย่าง

- ☐ บทเรียน กรณีของอัน เนื่องจากผู้ผลักดัน (ตัวผู้เขียน) ไม่ได้ทำตามกระบวนการ 1 และ 2 คือ ต้องศึกษาเนื้อหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้บ้าง เพื่อให้เข้าใจการทำงาน จึงทำให้การทำงานมีลักษณะสะเปะสะปะไม่มีทิศทางชัดเจน รู้แค่เราต้องเก็บข้อมูลแล้วนำข้อมูลให้ไปถึงที่ว่าการอำเภอ ซึ่งมีหน้าที่เป็นนายทะเบียนในท้องที่ ไม่รู้แม้กระทั่งว่า ข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลประเภทอะไร สำคัญอย่างไร? บทเรียนจากการเยี่ยมเยือนนายอำเภอนั้น เนื่องจากประวัติของอันเป็นเด็กถูกทอดทิ้ง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับ พรบ. การทะเบียนราษฎร ระบุเนื้อหาไว้ให้ชัดเจนอยู่แล้ว (เพิ่มเนื้อหา มาตรา 19) ซึ่งถ้าศึกษาไว้ก่อนก็จะได้ทำการแจ้งความ และมีหลักฐานครบถ้วนพอที่จะทราบจุดเกาะเกี่ยวของหลักฐานและพยาน สิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ในการสืบหาหลักฐานเพิ่มเติม เช่น พ่อแม่ ที่อยู่อาศัย เรียกว่า ช่วยให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐทำงานง่ายขึ้น

- อีกบทเรียนหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้จากกระบวนการนี้คือ ผู้ที่ทำงานหรือว่าตกอยู่ในสถานะผู้มีปัญหาทางด้านสถานะอาจจะคิดว่า เราต้องเตรียมหลักฐานและยื่นหลักฐานให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วเรื่องก็จะดำเนินไปด้วยตัวของมันเองนั่นเป็นวิธีคิดที่ผิด ลำพังการทำงานของเจ้าหน้าที่อาจจะเจอภาระงานที่แตกต่างกันและมีจำนวนผู้มีปัญหามากมายนัก สิ่งที่ทำให้เราได้เรียนรู้คือ เราต้องช่วยให้เจ้าหน้าที่ทำงานง่ายจึงมีความจำเป็น ทำงานในส่วนที่เราต้องทำให้ดี ตามกระบวนการและส่วนที่เหลือเช่นการติดตามความก้าวหน้าก็ต้องติดตามอย่างสม่ำเสมอ กระบวนการดังกล่าวผมได้เรียนรู้จาก กลุ่มคนทำงานที่อยู่ใน Facebook ว่านอกจากเราจะต้องรู้กลไกของการได้มาของสถานะและหน่วยงานองค์กรในพื้นที่แล้ว เรายังต้องรู้หน่วยงานองค์กรส่วนกลางเพื่อใช้ในการติดตามเรื่องราว ทวงถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาให้สามารถทำงานลุล่วงได้

4. ต้องสร้างเครือข่ายผ่านการทำงานและลงพื้นที่

นอกจากการลงพื้นที่ทำงานแล้ว ผู้คนที่เราเข้าไปพบปะในพื้นที่ ติดต่อประสานงานแล้ว เราต้องพยายามสร้างเครือข่าย เพื่อช่วยในการติดต่อประสานงานการเชื่อมความสัมพันธ์ในการทำงาน ทำให้การทำงานที่อาจจะยากกลายเป็นเรื่องง่าย นอกจากนี้ยังรวมถึงการรู้จักแสวงหาผู้เชี่ยวชาญ การเข้าไปหานักวิชาการ เพื่อแสวงคำปรึกษาที่ถูกต้อง

ตัวอย่าง

- การสร้างเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ จากการประสานงาน เป็นสิ่งจำเป็นเพราะเราไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ให้ทุกคนได้ แม้เรื่องของอันไม่ใช่วิชาเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของการสร้างเครือข่ายการทำงาน แต่ก็เป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องแบ่งปันบทเรียน การทำงานของน้องอันตลอดระยะเวลา 2 ปีนั้น มีความยากกว่ากรณีอื่นที่เคยช่วยเหลือมา เนื่องจาก มารดาของน้องอันได้นำน้องอันมาฝากไว้กับผู้รับจ้างเลี้ยงและได้ขาดการติดต่อไป ผู้รับเลี้ยงน้องอันก็ไม่ได้แจ้งความ ไม่รู้จักชื่อยาติ ทำให้ไม่รู้จะไปตามหาที่ไหน แต่หลังจากที่ผู้เขียนได้รู้จักอาจารย์ไหม กิตติธรรมา รัตนมณี ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของ อาจารย์พันทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร ทำให้ผมได้เรียนรู้การทำงานเมื่อวันที่อาจารย์แห้วและนิสิตคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร เข้าพบนายอำเภอเพื่อเยี่ยมเยียนนายอำเภอ ทำให้เห็นว่า ลำพังแค่มีชื่อแม่ของ เด็กชายอัน ไม่รู้ว่าเป็นชื่อจริงด้วยหรือเปล่าก็สามารถนำไปสู่การค้นหยาติได้ สิ่งสำคัญคือ ต้องรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญและอย่ากลัวที่

จะต้องไปติดต่อเจ้าหน้าที่ขอข้อมูล เมื่อเราได้ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่บ่อยครั้งขึ้น จะมีความเป็นกันเอง มีความเป็นคนที่ทำงานวงเดียวกัน การติดต่อประสานงานก็จะมีความง่ายขึ้น

☐ อีกตัวอย่างหนึ่งที่สำคัญที่ไม่กล่าวไม่ได้ เนื่องจากผมไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมาย ไม่มีประสบการณ์ทางการค้นข้อมูลสืบหาญาติ แทนที่ผมจะเข้าไปขอค้นชื่อของญาติของอันตรง ๆ ผมควรจะร้องขอให้สืบค้นตามชื่อที่ใกล้เคียง ในพื้นที่ที่กำหนด มากกว่าที่จะค้นเพียงแค่ชื่อเพียงอย่างเดียว ซึ่งการจะได้มาข้อมูลพวกนี้ต้องสอบถามมาดี รวมทั้งความไม่รู้จักไม่ได้ทำงานร่วมกัน ไม่คุ้นเคยกันกับเจ้าหน้าที่ด้านทะเบียน ทำให้ประหม่าที่จะกล้าคิด การค้นหาญาติที่สำเร็จลงได้ เป็นเพราะการเยี่ยมเยียนนายอำเภอของอาจารย์พันทิพย์และอาจารย์กิตติวรญา ซึ่งทำให้นายอำเภอเร่งกำชับเพราะเรื่องผ่านมานานแล้ว อย่างไรก็ตามเราคงไม่โชคดีที่จะมีอาจารย์พันทิพย์ไปทุกที่และไม่สามารถทำโครงการเยี่ยมเยียนนายอำเภอทุกอำเภอทุกท้องที่มีปัญหาไร้สัญชาติ นี่จึงเป็นบทเรียนที่ว่า การได้ลงพื้นที่และได้การทำงานรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่รัฐ การได้เคยเห็นหน้ากัน พูดคุยกันคิดว่าจะช่วยให้การทำงานง่ายขึ้นได้บ้าง

☐ ความเชื่อมโยงของคนทำงาน และการทำงานเหล่านี้จะว่าบังเอิญก็บังเอิญ จะว่าไม่บังเอิญก็ไม่บังเอิญ เป็นเพราะมีโอกาสรู้จักกันกับคุณกัญญญา ภู่สวัสดิ์ ท่านอดีตหัวหน้าพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิษณุโลก ที่มาประชุมกินข้าวเล่าเรื่อง ซึ่งทำให้ทราบจากคุณกัญญญา ว่าได้ทำงานกับอาจารย์กิตติวรญา (อาจารย์ใหม่) และ อาจารย์ใหม่ก็มีความเชื่อมโยงกับอาจารย์พันทิพย์ จึงนำไปสู่การได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการทำงานของอาจารย์พันทิพย์เพราะเครือข่ายของคนทำงานวงเดียวกัน

5. การผลักดันอย่างต่อเนื่อง

การผลักดันต้องเผชิญกับการทำงานโดยไม่คิดว่าจะต้องเสร็จหรือไม่ แต่ให้คำนึงถึงความสำเร็จเป็นที่ตั้ง แม้ว่าการผลักดันการแก้ไขปัญหาด้านสัญชาติจะไม่บรรลุผลเนื่องด้วยขาดหลักฐานพยานและปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐทำให้ขาดการผลักดันอย่างต่อเนื่อง เรื่องนั้นก็จะไม่ไปไหน ต้องมีการทวงถาม ต้องมีการไต่ถามอย่างสม่ำเสมอ ขอทราบความก้าวหน้า และดำเนินการในด้านอื่นๆ ไป

6. การช่วยเหลืออย่างอมิตีเดียว

แรกเริ่มการทำงานกับผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ ผู้ดำเนินการหลักมักจะมุ่งไปที่ปัญหาทางด้านสถานะเพียงอย่างเดียว แต่สัปดาห์ต่อมา ได้ให้สัตยาบันไม่ได้ช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่สามารถยกระดับให้

เข้าถึงคำว่า การมีสุขภาวะที่ดีได้ สิ่งที่ต้องมองคือมิติทางด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ทางด้านอื่น รวมทั้งบุคคลใกล้ชิดกับผู้มีปัญหาทางด้านสถานะ ในสิทธิที่บุคคลพึงมี

ตัวอย่าง

- ☐ หลังจากทราบข่าวว่าทางอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลกได้สืบหาญาติของน้องอันจนพบ และได้มีการทำประชาคมเกี่ยวกับการอยู่อาศัยของน้องอันในตำบลท่าโพธิ์แล้ว อาจารย์พันทิพย์ ได้ลงมาเยี่ยมบ้านของน้องอัน และได้พูดคุยเกี่ยวกับ ชีวิตความเป็นอยู่ของทางบ้าน สิ่งที่ผมได้เรียนรู้ที่สำคัญคือ ถ้าหากว่าเราจะช่วยเหลือเขาแล้วจะช่วยเรื่องเดียวแล้วให้มันจบไป กลุ่มคนผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่เผชิญภาวะเปราะบางก็จะต้องยังคงเปราะบางอยู่อย่างนั้น อาจารย์พันทิพย์ ได้ให้มุมมองเกี่ยวกับ ความมั่นคงทางด้านสุขภาพ ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งความมั่นคงทางด้านที่อยู่อาศัย นั่นคือ การพิจารณาถึงที่ดินที่บ้าน การเป็นเจ้าของทรัพย์สินสมบัติ เพราะในกรณีของน้องอัน ซึ่งไม่ใช่บุตรของป้าจรัสและลุงวีระ ย่อมไม่มีสิทธิในทรัพย์สินของลุงวีระและป้าจรัส และป้าจรัสก็อาศัยอยู่บนกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง ถ้าหากเกิดเหตุการณ์คาดไม่ถึงกับป้าจรัสขึ้นมา และสมมติว่าทางพี่น้องของป้าจรัสไม่ปรารถนาให้อันอยู่อาศัย ก็จะกลายเป็นว่าอันจะต้องไม่มีที่อยู่อาศัยซึ่งกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องมานั่งแก้ไขไม่รู้จักจบจักสิ้น ดังนั้นการทำงานทางด้านนี้จึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะพิจารณาเพียงแค่มิติที่คิดว่าตนเองเชี่ยวชาญ เรื่องอื่นก็ให้คนที่คนที่เก่งกว่าจัดการ จึงเป็นทัศนคติที่ผิด

ข้อสำคัญของการทำงาน

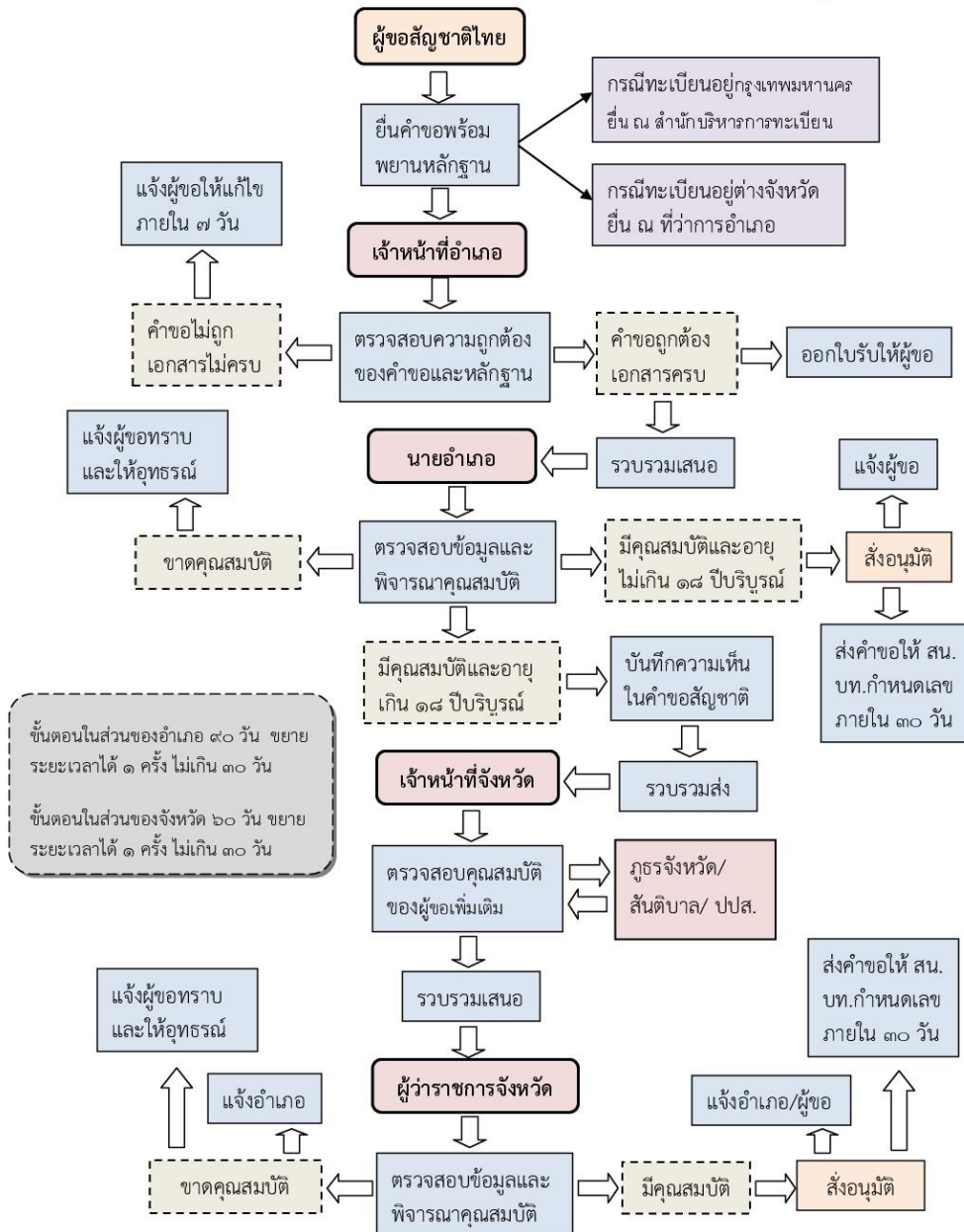
ธรรมชาติของการทำงานเป็นธรรมชาติที่มีอุปสรรคและไม่ได้เป็นไปตามที่คาดหวังทุกครั้ง สิ่งสำคัญที่สุดในการทำงานโดยเฉพาะการทำงานกับผู้มีปัญหาทางด้านสถานะที่ผ่านมาก็คือ ทัศนคติ การไม่ยอมแพ้ มองการแก้ปัญหามากกว่าที่จะมองว่าถ้าทำไม่ได้แล้วจะไม่ทำ การไม่เห็นหนทางว่าทำไม่ได้และไม่มีทางได้สัญชาติแล้วเลิกทำและคิดว่าไปทำให้รายอื่นดีกว่า เป็นข้อสรุปที่เกิดขึ้นแล้วว่าไม่สำเร็จ แต่หนทางการได้สัญชาติหรือไม่ได้สัญชาติไม่ได้จบที่ การมีเพียงการเข้าถึงสัญชาติไทย ยังมีวิธีการอื่น ซึ่งขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

- ☐ ในช่วงปีแรก นายแพทย์ศุภสิทธิ์ พรธรรมาโณทัย ได้บอกว่า อาจารย์พันทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร เป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องผู้ไร้สัญชาติ ผมก็เลยได้มีโอกาสไปอ่านติดตามงานของอาจารย์พันทิพย์ จนตามไปยัง Facebook page แห่งหนึ่งเพื่อไปขอคำปรึกษาอาจารย์ ในความคิดครั้งนั้น คิดว่า เขามีเวลาว่างมาตอบเราหรือ เขาเป็นผู้ใหญ่ขนาดนั้น? และไม่ได้

รู้จักอาจารย์เป็นการส่วนตัว เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยาวนานมาก่อนจะมีเหตุการณ์ประชุมกับอาจารย์
กิติวรญาซึ่งอยู่วงทำงานเดียวกัน ปรากฏว่าหลังจากที่ผมติดต่อไปอาจารย์พันทิพย์ ติดต่อ
กลับมาทันที ผมพยายามเล่าเรื่องให้ฟัง ซึ่งด้วยความรู้น้อยทำให้เข้าใจคิดว่า การไม่มีบัตร
ประชาชน จะต้องทำให้ไม่ได้รับสิทธิอื่น ๆ ด้วย สิ่งที่อาจารย์พันทิพย์ได้ให้คำแนะนำอย่าง
หนึ่งคือ บัตรประชาชนไม่ใช่สิ่งสุดท้าย ที่จะทำให้เข้าถึงสิทธิด้านต่าง ๆ ยังมีการศึกษาที่
สามารถเข้าถึง ยังมีสิทธิทางด้านสุขภาพที่ต้องเร่งทำ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่พึงมีพึงได้ของสิทธิ
ของความเป็นคน ซึ่งไม่ต้องใช้บัตรประชาชน ซึ่งทำให้ได้รับบทเรียนว่า ถ้าหากเรายอมรับว่า
บัตรประชาชนและสัญชาติสำคัญกว่าสิ่งใด และเรายอมแพ้กับมัน เราก็จะพลอยไม่ได้ทำเรื่อง
อื่น ซึ่งบางครั้งไม่ได้ต้องใช้อะไรเลย ไม่ได้ใช้สัญชาติ บัตรประชาชน ไม่ได้มีต้นทุนมากมายกับ
การนำคน ๆ หนึ่งให้สามารถเข้าถึงบริการทางสุขภาพได้

ภาคผนวก ก. ผังขั้นตอนการขอมีสัญชาติไทย

ผังขั้นตอนการขอมีสัญชาติไทยตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การสั่งให้คนที่เกิดในราชอาณาจักรและไม่ได้รับสัญชาติไทย โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว ได้สัญชาติไทยเป็นการทั่วไป ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐



ข้อมูลของผู้ขอตรวจ			ข้อมูลของบิดา			ข้อมูลของมารดา			สถานภาพ สมรสบิดา	เกณฑ์การได้ สัญชาติ
เลขประเภท บุคคล	วันเดือนปี เกิด	สถานที่ เกิด	เลขประเภท บุคคล	สัญชาติ	สถานที่ เกิด	เลขประเภท บุคคล	สัญชาติ	สถานที่เกิด		
6 7 8 0 00	26/2/35 ถึง 27/2/51	ไทย	6 7 8 0 00	-	ไทย	-	-	-	-	ไทย ตาม ม 23
6 7 8 0 00	26/2/35 ถึง 27/2/51	ไทย	-	-	-	6 7 8 0 00	-	ไทย	-	ไทย ตาม ม 23
5 6 7 8 0 00	ไม่มีเงื่อนไข เวลา	นอกไทย	-	-	นอกไทย	-	-	นอกไทย	-	ไม่ได้ไทย

2. ตารางคุณสมบัติผู้มีสัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. 2508

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 และมติ ครม. วันที่ 7 ธันวาคม 2559 (ได้สิทธิทางบิดา)

วันเกิดของผู้ขอ สัญชาติ	สัญชาติ ของบิดา	สถานะของบิดา	วันที่บิดาเข้า มาปท.ไทย	เลข 13 หลักของ บิดา	สัญชาติของ มารดา	สถานะของ มารดา	วันที่แม่เข้า มาปท.ไทย	เลข 13 หลักของ มารดา
เกิดไทย ตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นต้นมา	ต่างด้าว (เป็นชน กลุ่มน้อย หรือกลุ่ม ชาติพันธุ์ 19 กลุ่ม)	มีใบสำคัญถิ่นที่ อยู่ กลุ่มไร้ สัญชาติหรือได้ รับผ่อนผันให้อยู่ ชั่วคราวตาม มาตรา 17 พ.ร.บ. คนเข้า เมือง	ภายในวันที่ 30 กันยายน 2542	ประเภท 3, 4, 5, 8 (มีใบถิ่นที่อยู่ กลุ่มคนไร้สัญชาติ) ประเภท 6 กลุ่ม 50 ถึงกลุ่ม 72 ประเภท 0 กลุ่ม 89 (กลุ่ม 1)	ต่างด้าว	มีใบสำคัญถิ่นที่ อยู่หลังบุตรเกิด หรือเข้าเมือง ชั่วคราว หรือ เข้าเมืองผิด กฎหมาย	ก่อนวันที่บุตรเกิด	ประเภท 3, 4, 5, 8 (มีใบถิ่นที่อยู่) ประเภท 6 ทั่วไป ประเภท 0, 00 หรือไม่ มีเลข 13 หลัก

3.ตารางแสดงคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 และมติ ครม. วันที่ 7 ธันวาคม 2559 (ได้สิทธิทางมารดา)

วันเกิดของผู้ขอ สัญชาติ	สัญชาติของ บิดา	สถานะของ บิดา	วันที่บิดาเข้า มาปท.ไทย	เลข 13 หลัก ของบิดา	สัญชาติของ มารดา	สถานะของ มารดา	วันที่แม่เข้า มาปท.ไทย	เลข 13 หลักของ มารดา
เกิดไทย ตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นต้นมา	ต่างด้าว	มีใบสำคัญถิ่น ที่อยู่หลังบุตร เกิดหรือเข้า เมืองชั่วคราว หรือเข้าเมือง ผิดกฎหมาย	ก่อนวันที่บุตร เกิด	ประเภท 3, 4, 5, 8 (มีใบถิ่นที่ อยู่) ประเภท 6 ทั่วไป ประเภท 0, 00 หรือไม่ มีเลข 13 หลัก	ต่างด้าว(เป็นชน กลุ่มน้อยหรือ กลุ่มชาติพันธุ์ 19 กลุ่ม)	มีใบสำคัญถิ่นที่ อยู่ กลุ่มไร้ สัญชาติหรือ ได้รับผ่อนผันให้ อยู่ชั่วคราวตาม มาตรา 17 พ.ร.บ. คนเข้า เมือง	ภายในวันที่ 30 กันยายน 2542	ประเภท 3, 4, 5, 8 (มีใบถิ่นที่อยู่กลุ่มไร้ สัญชาติ) ประเภท 6 กลุ่ม 50 ถึงกลุ่ม 72 ประเภท 0 กลุ่ม 89 (กลุ่ม 1)

4. ตารางแสดงคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 และมติ ครม. วันที่ 7 ธันวาคม 2559 (กลุ่มนักเรียนนักศึกษาไร้สัญชาติ)

วันเกิดของผู้ ขอสัญชาติ	วุฒิการศึกษา ของผู้ขอ	สัญชาติบิดา และมารดา	สถานะของบิดา	เลข 13 หลักของ บิดา	สถานะของมารดา	เลข 13 หลักของ มารดา	หมายเหตุ
เกิดไทย ตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นต้น มา	ไม่ต่ำกว่า ปริญญาตรี จาก สถาบันการศึก ษาในประเทศ	ต่างด้าว (ไม่เป็น ชนกลุ่มน้อยหรือ กลุ่มชาติพันธุ์ 19 กลุ่มที่มี ทะเบียนประวัติ) หรือเป็นคนที่ไม่ มีสถานะทาง ทะเบียน	ได้รับอนุญาตให้มี ถิ่นที่อยู่หลังบุตร เกิดหรือได้รับผ่อน ผันให้อยู่ชั่วคราว ตาม ม 17 พ.ร.บ. คนเข้าเมืองหรือ เข้าเมืองโดยไม่ได้ รับอนุญาต	ประเภท 3, 4, 5, 8 (มีใบถิ่นที่อยู่) ประเภท 6 ทั่วไป ประเภท 0 ที่ไม่ใช่ กลุ่ม 89 ประเภท 00 หรือไม่มีเลข 13เลข 13 หลัก	ได้รับอนุญาตให้มีถิ่น ที่อยู่หลังบุตรเกิด หรือได้รับผ่อนผันให้ อยู่ชั่วคราวตาม ม 17 พ.ร.บ. คนเข้า เมืองหรือเข้าเมือง โดยไม่ได้รับอนุญาต	ประเภท 3, 4, 5, 8 (มี ใบถิ่นที่อยู่) ประเภท 6 ทั่วไป ประเภท 0 ที่ไม่ใช่กลุ่ม 89 ประเภท00 หรือไม่มี เลข 13เลข 13 หลัก	-กรณีบิดาและมารดาทั้ง สองคนได้รับอนุญาตให้มี ถิ่นที่อยู่ก่อนบุตรเกิด บุตร จะได้ไทยตามมาตรา 7 (2) ไม่ใช่ ม 7 ทวิ -กรณีผู้ขอสัญชาติไทย เรียนจบ ป.ตรี จาก ต่างประเทศ ต้องเป็นกรณี ได้ทุนการศึกษาจาก หน่วยงานของรัฐไทย -กรณีบุคคลที่ยังเรียนไม่ จบปริญญาตรี ต้องเสนอ ขอความเห็นชอบจาก ร.ม.ว.มท.ว่ามีความ จำเป็นต้องได้ไทย เมื่อ ได้รับความเห็นชอบ จึงยื่น ขอมีสัญชาติไทยได้

5. ตารางแสดงคุณสมบัติของผู้ขอมีสัญชาติไทยตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่ง พ.ร.บ. สัญชาติ พ.ศ. 2508

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 และมติ ครม. วันที่ 7 ธันวาคม 2559 (กลุ่มนักเรียนนักศึกษาไร้รากเหง้า)

วันเกิดของผู้ ขอสัญชาติ	วุฒิการศึกษาของผู้ ขอ	สัญชาติบิดาและ มารดา	สถานะบุคคลของ บิดา	เลข 13 หลักของ บิดา	สถานะบุคคลของ มารดา	เลข 13 หลักของ มารดา	หมายเหตุ
เกิดไทย ตั้งแต่ 26 กุมภาพันธ์ 2534 เป็นต้น มา	กำลังเรียนใน สถาบันการศึกษาใน ประเทศแต่ยังไม่จบ ปริญญาตรี	ต่างด้าว (ไม่เป็น ชนกลุ่มน้อยหรือ กลุ่มชาติพันธุ์) หรือเป็นคนที่ไม่มี สถานะทาง ทะเบียน	เสียชีวิตหรือ สาบสูญ ติดตาม ตัวไม่ได้ ตั้งแต่ผู้ ขอวัยเยาว์	อาจมีหรือไม่มีเลข 13 หลัก	เสียชีวิตหรือ สาบสูญ ติดตาม ตัวไม่ได้ ตั้งแต่ผู้ ขอวัยเยาว์	อาจมีหรือไม่มีเลข 13 หลัก	-ต้องมีหนังสือรับรองความ เป็นคนไร้รากเหง้าจาก หน่วยงานในสังกัด กระทรวง พม. -ต้องเกิดและอาศัยอยู่ใน ประเทศไทยต่อเนื่องไม่ น้อยกว่า 10 ปี

6.ตารางวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลที่เกิดในประเทศไทยโดยมีบิดและมารดาเป็นคนต่างด้าว

รายการของบิดา			รายการของมารดา		รายการของบุตร				
สัญชาติบิดา	สถานะการเกิด	สถานะการสมรส	สัญชาติมารดา	สถานะการเกิด	สถานะการเกิด	ระยะเวลาเกิด	สัญชาติขณะเกิด	วิธีแก้ไข	หมายเหตุ
ต่างด้าว (มีใบถิ่นที่อยู่)	เกิดไทยหรือนอกไทย	สมรส/ไม่สมรส	ต่างด้าว (มีใบถิ่นที่อยู่)	เกิดไทยหรือนอกไทย	เกิดไทย	หลังจากบิดาและมารดาได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่	ไทย		มาตรา 7 (2)
ต่างด้าว	เกิดไทย	สมรส	ต่างด้าว	เกิดไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไทย		ฎีกา 7376/2537
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 23	
ต่างด้าว	เกิดไทย	สมรส	ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไทย		ฎีกา 7376/2537
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 23	
ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	สมรส/ไม่สมรส	ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ปว.337	มาตรา 23	
ต่างด้าว	เกิดไทย	ไม่สมรส	ต่างด้าว	เกิดไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไทย		ฎีกา 7376/2537
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 23	
ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	ไม่สมรส	ต่างด้าว	เกิดไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไทย		ฎีกา 7376/2537
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 23	
ต่างด้าว	เกิดไทย	ไม่สมรส	ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ปว.337	มาตรา 23	บุตรถูก ปว.337
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 23	บิดาถูก ปว.337
ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	สมรส	ต่างด้าว	เกิดไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ปว.337	มาตรา 23	บุตรถูก ปว.337
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 23	มารดาถูก ปว.337
ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	สมรส/ไม่สมรส	ต่างด้าว	เกิดนอกไทย	เกิดไทย	ก่อน 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ปว.337	มาตรา 23	
						ตั้งแต่ 26 ก.พ. 2535	ไม่ได้ไทย ม.7 ทวิ	มาตรา 7 ทวิ วรคสอง	1. บุตรชนกลุ่มน้อย 2. บุตรต่างด้าวอื่นเรียนจบปริญญาตรี 3. เด็กนักเรียนนักศึกษาไร้รากเหง้า 4. คนที่ทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศ

7.ตารางแสดงการวินิจฉัยสัญชาติของบุตรที่เกิดจากบิดาสัญชาติไทย โดยมีมารดาเป็นคนต่างด้าว

รายการของบิดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทยของ บิดา	เลข 13 หลัก ของบิดา ขั้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่บิดาได้ สัญชาติ	ความชอบด้วย กฎหมายของบิดา	สถานที่เกิด ของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
1. ไทยโดยการเกิด ตามมาตรา 7 (กรณี ปู่หรือย่ามีสัญชาติ ไทย หรือปู่และย่า เป็นคนต่างด้าวที่มี ใบถิ่นที่อยู่) 2. ไทยโดยการเกิด กรณีชาวไทยภูเขา ได้ลงรายการ สัญชาติไทย	1, 2, 3, 4 หรือ 5	ได้ไทยตั้งแต่ เกิด	จดทะเบียนสมรส หรือรับรองบุตร	ในไทย	เมื่อไรก็ได้	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	
			ไม่จดทะเบียน	นอกไทย	เมื่อไรก็ได้	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	
				ในไทย	เมื่อไรก็ได้	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (2)	
	8 (เฉพาะที่มี เลขหลักที่หก และเจ็ดเป็น เลข 84)			นอกไทย	เมื่อไรก็ได้	เป็นไทยได้ต่อเมื่อ นายอำเภอออก หนังสือรับรอง ความสัมพันธ์การ เป็นบิดาและบุตร	มาตรา 7 วรรคสอง	ต้องดำเนินการตาม กฎกระทรวงกำหนด วิธีการพิสูจน์ความเป็น บิดาซึ่งมีสัญชาติไทยฯ พ.ศ. 2553 ก่อน
3. ไทยโดยการเกิด ตามมาตรา 23	8 (เฉพาะที่มี เลขหลักที่หก และเจ็ดเป็น เลข 73)	ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551	จดทะเบียนสมรส กับมารดาของบุตร หรือจดทะเบียน รับรองบุตร	ในไทย	ก่อน 28 ก.พ. 2551	เป็นไทยต่อเมื่อ ได้รับอนุญาตให้ลง รายการสัญชาติ ไทยจาก นายอำเภอ	มาตรา 23	เกิดก่อนบิดาได้ไทย
					ตั้งแต่ 28 ก.พ. 2551	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะบิดาได้ไทย

รายการของบิดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทยของบิดา	เลข 13 หลักของบิดา ขั้นต้นหลักแรกด้วยเลข	วันที่บิดาได้สัญชาติ	ความชอบด้วยกฎหมายของบิดา	สถานที่เกิดของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
3. ไทยโดยการเกิดตามมาตรา 23	8 (เฉพาะที่มีเลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข 73)	ตั้งแต่วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2551	จดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรหรือจดทะเบียนรับรองบุตร	นอกไทย	ก่อน 28 ก.พ. 2551	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิดบิดามารดาเป็นต่างด้าว
					ตั้งแต่ 28 ก.พ. 2551	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
			ไม่จดทะเบียน	ในไทย	ก่อน 28 ก.พ. 2551	เป็นไทยต่อเมื่อได้รับอนุญาตให้ลงรายการสัญชาติไทยจากนายอำเภอ	มาตรา 23	เกิดก่อนบิดาได้ไทย
					ตั้งแต่ 28 ก.พ. 2551	ไทยโดยการเกิด	มาตรา 7 (2)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
				นอกไทย	ก่อน 28 ก.พ. 2551	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิด บิดามารดาเป็นต่างด้าว
					ตั้งแต่ 28 ก.พ. 2551	เป็นไทยต่อเมื่อนายอำเภอออกหนังสือรับรองความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตร	มาตรา 7 วรรคสอง	ต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดวิธีการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยฯ พ.ศ. 2553 ก่อน

รายการของบิดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทยของบิดา	เลข 13 หลักของบิดา ขั้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่บิดาได้สัญชาติ	ความชอบด้วยกฎหมายของบิดา	สถานที่เกิดของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
4. ไทยโดยการเกิดตามมาตรา 7 ทวิ	8 (เฉพาะที่มีเลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข 55 เป็นต้นไป)	ตั้งแต่วันที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอนุมัติ (กรณีให้ไทยเป็นการเฉพาะราย) โดยดูได้จากหนังสือแจ้งของกระทรวงฯ หรือวันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการสั่งให้ได้สัญชาติไทย	จดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรหรือจดทะเบียนรับรองบุตร	ในไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย (การได้สัญชาติไทยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ครม. กำหนด)	มาตรา 7 ทวิ	เกิดก่อนบิดาได้ไทย
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
				นอกไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิดบิดามารดาเป็นต่างด้าว
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
			ไม่จดทะเบียน	ในไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย (การได้สัญชาติไทยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ครม. กำหนด)	มาตรา 7 ทวิ	เกิดก่อนบิดาได้ไทย
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (2)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
				นอกไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิด บิดามารดาเป็นต่างด้าว

รายการของบิดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทยของบิดา	เลข 13 หลักของบิดา ขั้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่บิดาได้สัญชาติ	ความชอบด้วยกฎหมายของบิดา	สถานที่เกิดของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
		ตามมาตรา 7 ทวิฯ มีผลบังคับใช้ (กรณีให้ไทยเป็นการทั่วไป)	ไม่จดทะเบียน	นอกไทย	ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	เป็นไทยต่อเมื่อนายอำเภอออกหนังสือรับรองความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตร	มาตรา 7 วรรคสอง	ต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดวิธีการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยฯ พ.ศ. 2553 ก่อน
5. ไทยโดยการแปลงสัญชาติ	8 (เฉพาะที่มีเลขหลักที่หกและเจ็ดเป็นเลข 00 เป็นต้นไป)	ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	จดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตรหรือจดทะเบียนรับรองบุตร	ในไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย (การได้สัญชาติไทยต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ครม. กำหนด)	มาตรา 7 ทวิ	เกิดก่อนบิดาได้ไทย
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
				นอกไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิด บิดามารดาเป็นต่างด้าว
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
			ไม่จดทะเบียน	ในไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย (การได้สัญชาติไทยต้องเป็นไปตาม	มาตรา 7 ทวิ	เกิดก่อนบิดาได้ไทย

รายการของบิดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทยของบิดา	เลข 13 หลักของบิดา ขั้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่บิดาได้สัญชาติ	ความชอบด้วยกฎหมายของบิดา	สถานที่เกิดของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
						หลักเกณฑ์ที่ ครม.กำหนด)		
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (2)	เกิดขณะบิดาได้ไทย
				นอกไทย	ก่อนวันที่บิดาได้ไทย	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิดบิดามารดา เป็นต่างด้าว
					ตั้งแต่วันที่บิดาได้ไทย	เป็นไทยต่อเมื่อนายอำเภอออกหนังสือรับรองความสัมพันธ์การเป็นบิดาและบุตร	มาตรา 7 วรรคสอง	ต้องดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดวิธีการพิสูจน์ความเป็นบิดาซึ่งมีสัญชาติไทยฯ พ.ศ. 2553 ก่อน

8.ตารางแสดงการวินิจฉัยสัญชาติของบุตรที่เกิดจากมารดาสัญชาติไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว

รายการของมารดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทย ของมารดา	เลข 13 หลักของ มารดาขึ้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่มารดาได้ สัญชาติ	ความชอบด้วย กฎหมายของ มารดา	สถานที่เกิด ของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
1. ไทยโดย การเกิดตาม มาตรา 7	1, 2, 3, 4, 5 หรือ 8 (เฉพาะมีเลข หลักที่หกและเจ็ด เป็นเลข 84 (กรณี เป็นชาวไทย ภูเขา))	ได้ไทยตั้งแต่เกิด	จดทะเบียน สมรสกับบิดา ของบุตรหรือไม่ จดทะเบียน	ในไทย	เมื่อไรก็ได้	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	
				นอกไทย	เมื่อไรก็ได้	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	
2. ไทยโดย การเกิดตาม มาตรา 23	8 (เฉพาะที่มีเลข หลักที่หกและเจ็ด เป็นเลข 73)	ตั้งแต่วันที่ 28 ก.พ. 2551	จดทะเบียน สมรสกับบิดา ของบุตรหรือไม่ จดทะเบียน	ในไทย	ก่อน 28 ก.พ. 2551	เป็นไทยได้ต่อเมื่อ ได้รับอนุญาตให้ลง รายการสัญชาติ	มาตรา 23	เกิดก่อนมารดาได้ สัญชาติไทย
					ตั้งแต่วันที่ 28 ก.พ. 2551	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะมารดาได้ สัญชาติไทย
				นอกไทย	ก่อน 28 ก.พ. 2551	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิด บิดา มารดาเป็นคนต่างด้าว

รายการของมารดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทย ของมารดา	เลข 13 หลักของ มารดาขึ้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่มารดาได้ สัญชาติ	ความชอบด้วย กฎหมายของ มารดา	สถานที่เกิด ของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
					ตั้งแต่วันที่ 28 ก.พ. 2551	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	ขณะเกิดมารดาได้ สัญชาติไทย
3. ไทยโดย การเกิดตาม มาตรา 7 ทวิ	8 (เฉพาะที่มีเลข หลักที่หกและเจ็ด เป็นเลข 55 เป็น ต้นไป)	ตั้งแต่วันที่ รมว. มท. อนุมติ (กรณีให้ไทยเป็น การเฉพาะราย) โดยคู่ได้จาก หนังสือแจ้งของ กระทรวงฯ หรือ วันที่ประกาศ กระทรวงมหาดไ ทยว่าด้วยการสั่ง ให้ได้สัญชาติ ไทยตามมาตรา 7 ทวิฯ มีผล บังคับใช้ (กรณี ให้ไทยเป็นการ ทั่วไป)	จดทะเบียน สมรสกับบิดา ของบุตรหรือไม่ จดทะเบียน	ในไทย	ก่อนวันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไม่ได้ไทย (การได้ สัญชาติไทยต้อง เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่ ครม. กำหนดตาม ม.7 ทวิ วรรคสอง)	มาตรา 7 ทวิ	เกิดก่อนมารดาได้ สัญชาติไทย
					ตั้งแต่วันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะมารดาได้ สัญชาติไทย
				นอกไทย	ก่อนวันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไม่ได้ไทย		เกิดก่อนมารดาได้ สัญชาติไทย
					ตั้งแต่วันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะมารดาได้ สัญชาติไทย

รายการของมารดา				รายการของบุตร				
สัญชาติไทย ของมารดา	เลข 13 หลักของ มารดาขึ้นต้นหลัก แรกด้วยเลข	วันที่มารดาได้ สัญชาติ	ความชอบด้วย กฎหมายของ มารดา	สถานที่เกิด ของบุตร	วันที่บุตรเกิด	สัญชาติของบุตร	ข้อกฎหมาย	หมายเหตุ
4. ไทยโดย การแปลง สัญชาติ	8 (เฉพาะที่มีเลข หลักที่หกและเจ็ด เป็นเลขตั้งแต่ 00 เป็นต้นไป)	ตั้งแต่วันที่ ประกาศราช กิจจานุเบกษา	จดทะเบียน สมรสกับบิดา ของบุตรหรือไม่ จดทะเบียน	ในไทย	ก่อนวันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไม่ได้ไทย (การได้ สัญชาติไทยต้อง เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่ ครม. กำหนด ม.7 ทวิ วรรคสอง)	มาตรา 7 ทวิ	เกิดก่อนมารดาได้ สัญชาติไทย
					ตั้งแต่วันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะมารดาได้ สัญชาติไทย
				นอกไทย	ก่อนวันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไม่ได้ไทย		ขณะบุตรเกิดบิดา มารดาเป็นต่างด้าว
					ตั้งแต่วันที่ มารดาได้ สัญชาติไทย	ไทยโดยเกิด	มาตรา 7 (1)	เกิดขณะมารดาได้ สัญชาติไทย

อ้างอิง

บรรจบ (2555) กฎหมายสัญชาติไทยกับการถือสองสัญชาติ ที่มา : [http://thaiembassy.se/wp-](http://thaiembassy.se/wp-content/uploads/3t.pdf)

[content/uploads/3t.pdf](http://thaiembassy.se/wp-content/uploads/3t.pdf) สืบค้น เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2561

Statless4child.net (n.d.) กฎหมายและระเบียบ ที่มา : <http://www.stateless4child.net/th/> สืบค้นเมื่อ

วันที่ 15 มีนาคม 2556

คลินิกกฎหมายสัญชาติ (n.d.) วิเคราะห์สัญชาติ, กรมการปกครอง ที่มา: [http://www.bora.dopa.go.th/](http://www.bora.dopa.go.th/nationclinic/index.php)

[nationclinic/index.php](http://www.bora.dopa.go.th/nationclinic/index.php) สืบค้นเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2561